

80 сыла

«Кэскил» хаһыат историята

1936 ыам ыйын 15 күнүгэр «Бэлэм буол» диэн ааттанан, Саха сиригэр пионердарын хаһыата аан маннай күнүгэр тахсар.

Коммунистическай партия обкомун бюротун уонна юмсомол Саха сиригэр обкомун уураахтара 1936 сыл муус устар 25, 26 күннэригэр, ыам ыйын 8,9 күннэригэр тахсыбыттара.

Хаһыат сэрин иннинээҕи редактордара

Арсен Георгиевич
КУДРЫН
Мэҕистир

Владимир Михайлович
НОВИКОВ
Күнүк Уураахтар

Гаврил Павлович
ТИКОНОВ

Никофор Кириллович
СЕДАЛИЧЕВ
Директор

Бастаах хаһыат тахсыбыт дьыгэ

“Бэлэм буолга” сэрин иннигэр оҕолор- го анаан суруйбут суруйааччылар, учуу- таллар, суруналыыстар

Үбүлүөйдээх, үөрүүлээх күннэргэ махталлаах
тылынан ахтан-санаан аһарабыт.

**Платон Алексеевич
ОЙУУНУСКАЙ**
суруйааччы, учуонай,
общественной-
государственной
деятель

**Серафим Романович
КУЛАЧИКОВ -
Эллэй**
саха норуодунай
бэйээтэ

**Семен Петрович
ДАНИЛОВ**
саха норуодунай
бэйээтэ

**Софрон
Петрович
ДАНИЛОВ**
саха норуодунай
суруйааччыта

**Иннокентий
Илларионович
ЭРТЮКОВ**
бэйээт, Саха АССР
култууратын
үтүөлээх үлэһитэ

**Константин
Николаевич
ДЬЯЧКОВСКАЙ-
Туяарыскай**
оҕо суруйааччыта

**Василий Сергеевич
СОЛОВЬЕВ-
Болот Боотур**
саха норуодунай
суруйааччыта

**Николай
Максимович
ЗАБОЛОЦКАЙ-
Чысхаан**
суруйааччы

**Петр
Николаевич
ТОБУРУОКА**
саха норуодунай
бэйээтэ

**Виктор Федорович
АФАНАСЬЕВ-
Алданскай**
суруйааччы, педагогическай
наука доктора, профессор

**Степан Афанасьевич
САВВИН -
Күн Дьырибинэ**
суруйааччы

**Михаил
Федосеевич
ДОБОРДУУРАП**
суруйааччы

**Степан
Иванович
ТИМОФЕЕВ**
суруйааччы

**Тимофей
Егорович
СМЕТАНИН**
суруйааччы

**Гавриил Григорьевич
ВЕШНИКОВ -
Баал Хабырыыс**
суруйааччы

**Пантелеймон
Яковлевич
ТУЛААНЫНАП**
суруйааччы

**Николай Дмитриевич
СЛЕПЦОВ -
Туобулаахал**
суруйааччы

**Николай
Егорович
СЕРГЕЕВ**
хоһоон айааччы,
учуутал

1941 сыл бэс ыйын 22 күнүгэр немец фашистара төлө тардыбыт Аҕа дойду Улуу сэриигэ саҕаламмыта. Бэс ыйын 27 күнүгэр «Бэлэм буол» бүтэһик 277-с нүөмрө тахсыбыт. Хаһыат бэйэтин ааҕаччыларын Коммунистическай партия тула ыҥа түмсөн туран, Ийэ дойду обороналар кыабын бөдөрөгөтүүгө көхтөөхтүк кыттарга ынырбыта. Хаһыат редактора Никифор Кирикович Седалищев уонна редакция атын үлэһиттэрэ фронтка барбыттара. Никифор Кирикович 1943 сыллаахха кыргыһыы хонуутутар охтубута.

1958 сыллаахха, ахсынньы аан-даам тымныыта түһэн турдагына, Киров аатынан уулусса 16 нүөмэригэр, хаһан эрэ ыскылаат буола сылдыбыт дыһар бэчээттээһини саҕалаабыттар. 1959 сыл бүтүүтүгэр Комсомол обкомун көбүлээһининэн партия уобаластаагы комитета пионер республикатаагы хаһыатын, "Бэлэм буол" иккис тээн таһаарга быһаарбыт

Бастакы редактор

1958 сыл ахсынньы ыйга "Бэлэм буол" хаһыат кылаабынай редакторунан комсомольскай-пионерскай үлэһит Секлетеева Алексеевна Курчатова анаммыта.

Онтон 1961 сыл тохсунньугар нуучча да, саха да дьонун кытта уопсай тылы кэбэжэстик булар, эйэбэс-сайаһас, киириилээх-тахсылаах, далааһыннаах тэрийэр дьобурдаах Секлетеева Курчатованы Мирнэй горкомун идеологияба секретарынан талларбытара. Сотору партия горкомун иккис секретара буолбута. Ити курдук Мирнэй алмааһын хостоһуну төрүттэспит Секлетеева Курчатова онно 12 сыл үлэлээбитэ.

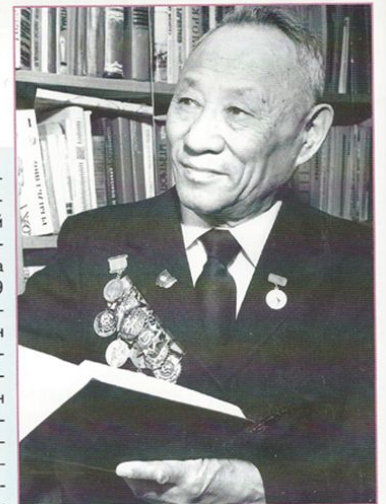
Онтон өй-санаа күүрүүтүн, тэрийэр дьобур түмүллүүтүн эрэйэр дьонуннаах үлэбэ — телевидениенэн, радионан бизирии комитетын бэрэссэдээтэлинэн — Секлетеева Алексеевна 16 сыл үлэлээбитэ.

Итини сэргэ Секлетеева Курчатова дьонуннаах общественной үлэлэри толорбута. Хас да ынырыкка Саха АССР Верховнай Советын депутата, ССКП обкомун чилиэнигэр кандидат, Дьахталлар республикатаагы советтарын бэрэссэдээтэлэ. Кэлиниги сылларга сэрии ветераннарын Дьокуускай куораттаагы Советтарын бэрэссэдээтэлэ.

50 сыллаабыта

Саха норуодунай суруйааччыта Николай Егорович Мординов-Амма Аччыгыһа "Бэлэм буолга" 1959 сылтан литература отделын сэбиэдиссэйинэн 1987 сылга диэри үлэлээбитэ. Кини оҕо хаһыатыгар үлэлээбит бу 30-ча сылын олобун саамай дьоллоох кэминэн ааттыыра. Улуу киһи Н.Е. Мординов-Амма Аччыгыһа сабыдыала биһиги тэрилтэбитигэр билигин даҕаны сылааһынан сыдыаайар, кини кэминэби үтүө үгэстэр салбаналлар. Үөрэппит үөрбэ, эппит этиитэ, тус хоһуора үлэбэ, олоххо, дьонго сыһыанна тутуһуллаллар.

"Бэлэм буол" редакцията тэрилиннэбин бастакы сылларынаагы үлэһиттэрэ. Олороллор (хаһастан): М.Н.Ушницкай, Н.Е.Мординов-Амма Аччыгыһа, Н.И.Протопопова, Саша (остуораспыт оҕото), М.А.Дьячковская, И.И.Эртыков, Н.С.Дмитриев. Тураллар: иккис - Аня Васильева, Данил Попов, И.С.Кычкин, С.В.Федоров, М.Д.Игнатьев, Е.А.Николаева, С.Г.Хамаров.

Үбүлүйтэн үбүлүйгэ

Кылаабынай редактор **Нина Иннокентьевна ПРОТОВА**.

Кылаабынай редактор бойобуой солбуйааччылары: **Екатерина ТРЕТЬЯКОВА** — "Юность Севера" нууччалык хайматы тэрийэн төртүтээбитэ, күн бүгүнгэ диэри айар дыбуруун, дууһатын сылааһын ингэрэн таһаара сылдьар. Тэрийэр, дьаһайар, сүүрэр-көтөр үлэбэ-хамнаһа **Варвара УГАРОВАБА**, арай, тэҥнээбэ баар буолуо. "Биһик" сыһыарым, билигинилии эттэххэ, кини быраймага.

"Учуутал аргыһа", "Учительский вестник" хайматтары бэлэмнээн, үрдэ суох үгүс мунньахха сылдьан, кээмэйэ суох элбэх суругу бэрийэн, кыракый хаймакка баппатыда батаран үлэниллэр. **Октябрина ШАМАЕВА** уонна **Екатерина ГАБЫШЕВА**.

Партийнай-комсомольскай органнар үүрээхтарынан, "Булзум буол" хаймат 1959 сыл тохсунньу 1 күнүттэн иккистээн тахсар буолбута. Хаймат 1 нүмкэрэ 278 нүмкэрэни сарыя иккисэри "Булзум буол" салгытыл билимтэни тахсыбыта.

1988 год

С 1 января 1988 года, по решению вышестоящих партийных органов, пионерская газета "Булзум буол" стала дублироваться на русский язык — вышел первый номер газеты "Будь готов" на русском языке в переводном варианте.

Заместителем редактора была назначена Третьякова Екатерина Анатольевна, в прошлом-комсомольский работник, филолог по образованию, на должность переводчика — Алексеева Мария Егоровна, выпускница Московского Литературного института им. Горького.

С этого времени "Булзум буол" "заговорила" по-русски.

ЮНОСТЬ СЕВЕРА

ЕСТЬ У РЕВОЛЮЦИИ...

КЭСКИЛ

РЕВОЛЮЦИЯ СЛЫШАНА БАРА...

РЕВОЛЮЦИЯ СЛЫШАНА БАРА...

1990 год

При поддержке Председателя Президиума Верховного Совета ЯАССР М. Е. Николаева принято решение Правительства республики (Председатель – Шамшин В.П.) об издании двух отдельных газет на якутском и русском языках для всех школьников с I по XI класс, с изменением названий и повышением статуса, за счет республиканского финансирования.

7 ноября 1990 года вышли первые номера газет "Кэскил" и "Юность Севера" как правопреемники пионерской газеты "Бэлэм буол".

"Кэскил" хаьыаты ыал аайы. Болжой! Сэргээ! Суруйтар!

(библиотечнай уруок 1-5 кыл)

Сыала: О5о эйгэтэ сыйдарыгар, аа5ыыга уьуйуллерыгар «Кэскил» хаьыат суолтатын урдэтии, дьиз кэргээнэ сурутууга хайысха биэрии.

Кэскил хаьыат бастагы аата «Бэлэм буол», 1936 сыллаахтан ыамыйын 15 кунуттан тахсар. 2009 сылтан Республика урдунэн «О5о хьыатын - ыал аайы» дьизэн девизтээх Сурутуу кунэ ыытыллар.

Ол курдук аа5ыы абыланнаах дьарык. «Кэскил» хаьыаты аа5ан элбэххэ уерэниэн. Аа5ар кэмнэр ейун санаан сайдар, кизэн билиилээх, утуе холобурга иитиллэр, тургэнник толкуйдуур дьобура сайдар, уерэнэрин себулуур, иллэн кэммин туьалаахтык атаарар, себулуур дьарык булар, сатабылга уерэнэр. (олоххо- дьаьахха)

«Килээнсэ» керудьуестэр
 «Аман» доруобуйа туьунан субэлэр
 «Айыына» кыргыттар кистэлэннэрэ
 «Биьик» дьизэ кэргэн уопута
 «Арчы» норуот угэстэрэ
 «Дьизэтээ5и до5ор», «Ойуур хаьыата» кыыл-суел
 «Эко-экспресс» айыл5а5а сыьыан
 «Билим» билии- керуу
 «Уолан», «Байанай» уьаныыга, бултка уерэтии
 «Сап-са5аттан» буортулаах дьайыыттан сэрэтии
 «Дьулус» урдук кылаас о5олорутар аналлаах
 «Ча5ылыс» таайбаран, ребустар
 «Эрчим» спорт кыайыылары
 «Уоскулан» иллэн кэмнэ таабырыннар
 «Иэйии» хоьооннор
 «Юбияр суруйааччы»

Хаьыат балаьата,

Иэйии

**Кэскил, Юность севера хаьыаттарга
 араас куонкурустар ыытыллаллар**

Кэскил хаьыакка суруйтарын Болжой! Сэргээ! Суруйтар!

Абыыга тапталы иити, толкуйдата уерэти,ей- санаа уостубат наадыыытын уескэтии келуенэттэн келуенэбэ бэриллэ турар угэс. «Обо - тереппут сизркилэтэ», «Абатын туйабын хатарар» диэн бэргэн этиилэр бааллар. Булчут кьи обото булка уьуйулар, уус кьи удьуора ойуулуур – уруьуйдуур дыобурдаах буолар. Аабар кьи обото кинигэни, хаьыаты кыбыныылаах сылдьар. Обобо кыра сааьыгар баба, интэриэс, дууьа тардыьыта уескээбэтэх, кинигэбэ таптал иитиллибэтэх буоллабына, улаатар сааьыгар дууьата кураанах, куьабан дыаллыкка ылларымтыа буолар кутталлаабын Сухомлинскай тоьоболоон бэлиэтиир.

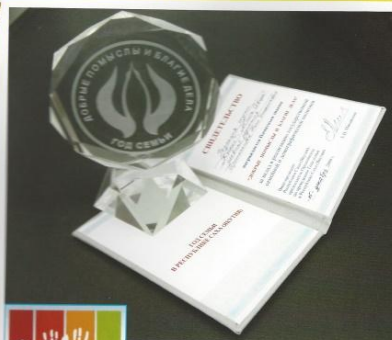
"Кэскил" табаарыа "Юность севера" хаьыат

"Юность севера араас интэриэьинэй балаьалардаах.

Үбүлүйтэн үбүлүйгэ

Год семьи

По решению Оргкомитета по проведению Года семьи в республике наша редакция награждена ПЛАМЯТЫМ ЗНАКОМ "Добрые помыслы и благие дела" за вклад в реализацию государственной семейной и демографической политики.

А в январе 2009 года редакция получила ГРАНТ Президента РС(Я) на реализацию проекта "Чужих детей не бывает".

В журналистском конкурсе "Крепкая семья — основа гражданского общества", объявленном Департаментом по делам печати и телерадиовещания РС(Я), редакция наших газет заняла I место и получила ДИПЛОМ I степени в номинации "Чужих детей не бывает".

Үбүлүйтэн үбүлүйгэ

По итогам республиканского конкурса "Ничто не забыто, посвященного 65-летию Великой Победы, проведенного Департаментом по делам печати и телерадиовещания РС(Я), редакция газет "Кэскил" и "Юность Севера" награждена ДИПЛОМОМ I степени в номинации "Память на века" 28 мая 2010 года.

2006-2011

12 февраля 2008 года по решению Общественного Экспертного Совета газета "Кэскил" получила Свидетельство о награждении Знаком отличия XV Юбилейной международной профессиональной выставки "ПРЕССА-2008"

За лучшее освещение в СМИ борьбы с наркомагией и алкоголизмом, редакция газет "Кэскил" и "Юность Севера" награждена Дипломом II степени в номинации "Цикл публикаций антинаркотической направленности в республиканских, городских печатных изданиях" по итогам республиканского конкурса журналистских работ, проведенного Департаментом по делам печати и телерадиовещания РС(Я), Министерством здравоохранения РС(Я), Управлением Федеральной службы РФ по контролю за оборотом наркотиков по РС(Я) в 2010 году.

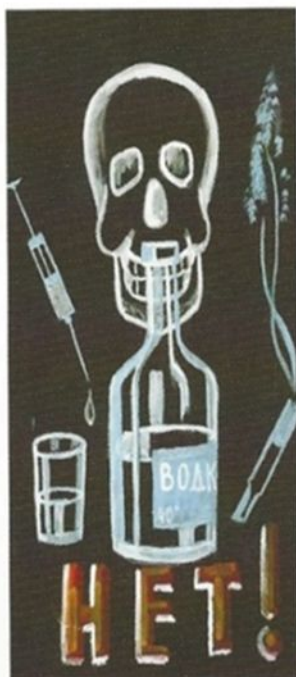

Үбүлүйтэн үбүлүйгэ

По итогам профессионального конкурса на 2009 год газета "КЭСКИЛ" стала Лауреатом премии "ГАЗЕТА ГОДА"

За активное участие в подготовке и проведении праздничных мероприятий, посвященных 65-летию Победы в Великой Отечественной войне 1941-1945 годов, главный редактор и коллектив редакции получили БЛАГОДАРСТВЕННОЕ ПИСЬМО от Руководителя Администрации Президента и Правительства Республики Саха (Якутия), Председателя Республиканского Организационного комитета "Победа" Айсена Сергеевича Николаева.

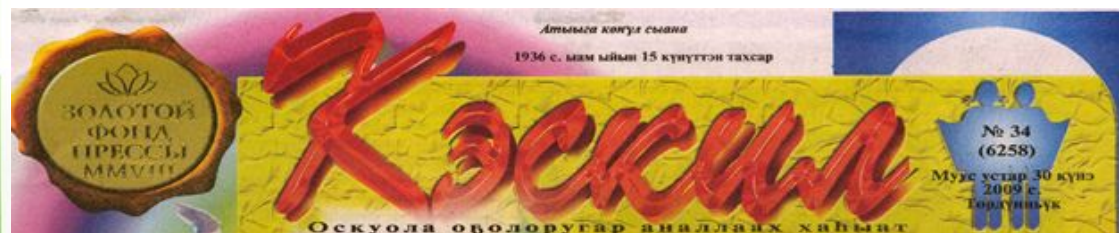

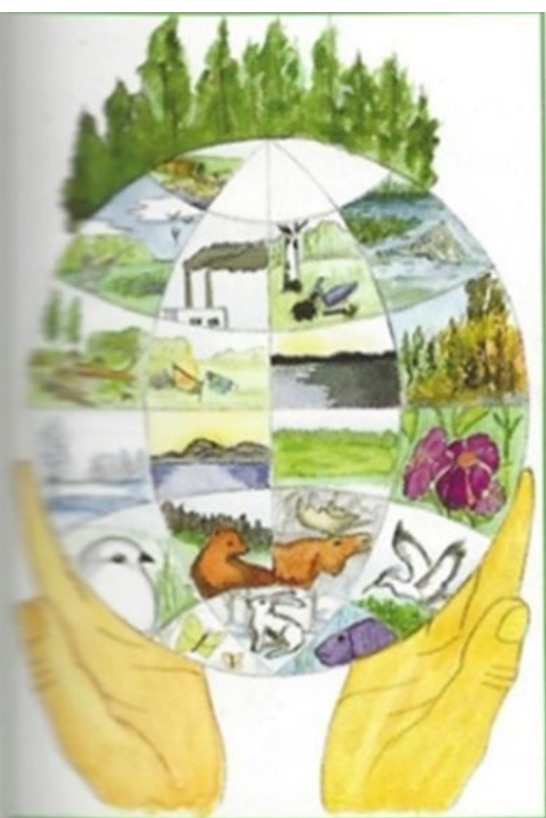
Иккис бөлөх-хө бастаабыт Адам Петров (Сунтаар, Тойбохой) уруһуя чахчы былакаат хабааннаах: хара хонууга сырдык өгнөөх гуаһынан арыгыны, табагы, наркоман шприһин ойуулаабыт, үрдүлэригэр өлүү-сүтүү бэлиэтэ – киһи дьардьамата ыйанан турар.

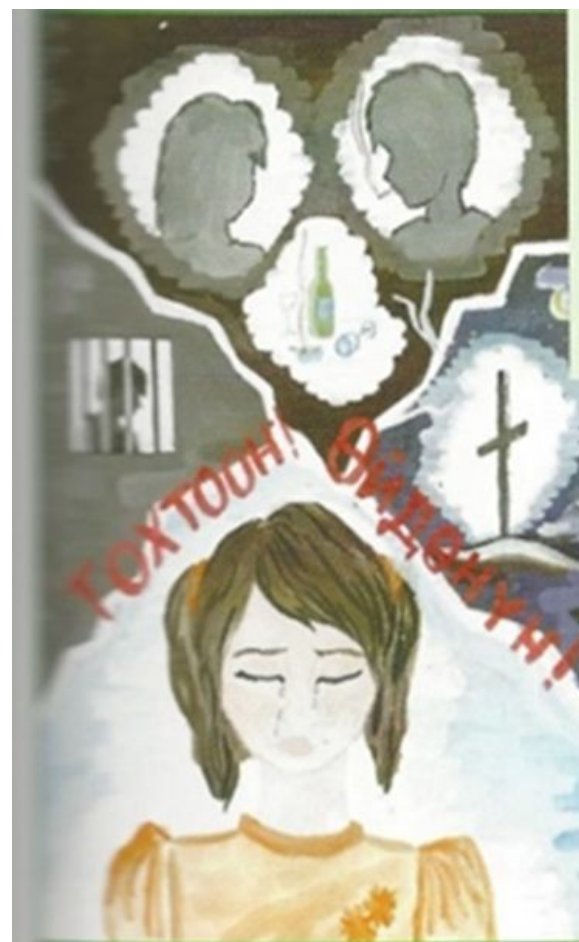
Иккис бөлөххө II миэстэлээх Настя Казакова (Сунтаар, Тойбохой) эбисийээнэни кытта тэбис-тэн дьүһүннэммит арыгыһыты күлүү гыммыт. "Аһыы утахха ылларыан – кыыл курдук буолуон" диэн сэрэтэр.

Биһиги хаһыаттарбыт оҕо кыратыттан үчүгэйи-куһаҕаны араара, мөкү кэмэл-дилэртэн тэйэ тутта үөрэнэригэр, сиэрдээх суолу эрэ батыһар баҕалаах буолаларыгар элбэх үлэни ытталлар. Итиннэ анаан "Сап саҕаттан", "У черты" баҕалардаахпыт. Ааҕааччыбыт уустук тиэмэбэ аһаҕастык кэпсэттин, санаатын үлэһиннин диэн сырыы аайы араас соруудахтары биэрэбит. Биир табыллыбыт конкурспутунан "Мин утарабын" диэн чөл олобу пропагандалыыр сыаллаах былакаат уруһуйун күрөбэ буолбута. Манна 17 араас улуустан 200-тэн тахса үлэһиттэр. Оҕолор үлэлэригэр үксүн арыгы, табах, наркомания тиэмэтин көрдөрбүттэрэ. Ити дьааттар киһи доруобуйатыгар, дьинэ кэргэн олоһор бүтүннүү охсуулаахтарын итэбэтиилээхтик уруһуйдаабыттара. Ол быыһыгар оҕо быраабын кэһиини, айылҕаны харыстааһыны, дьон бэйэ-бэйэтигэр хабыс сыһыанын хайдах өйдүүллэринэн ойуулаан ыппыттара.

Иккистээбит уол, Дина Алексеев (Уус-Алдан, Дүпсүн), куонкуруска хас да үлэни ыппыта. Олортон бу бииригэр "Ийэ айылбабытын харыстыабын, ол биһигиттэн тутулуктаах" диэн бар дьонун үтүө санаабын ытырар.

Маннайгы бөлөххө бастаан "Кэскил" лаабырга путевканан наҕараадаламмыт Катя Макарова (Чурапчы, Уһун-Күөл) ытыы турар кыысчааны уруһуйдаабыт. Үрдүгэр хараҥа кыраасканан ыар баттык буолан ыйана сылдыар санааларын ойуулаабыт. Онно арыгы, хайыы, сүтүк бэлиэтэ кириэс уруһуйдаммыттар.

Биьиги оҕолорбут "Кэскил" хаьыат ыытар куонкурууугар ситиьиилэрэ

Дьыэ кэргэн сыла
2008

"Иллээх кэргэн иһирэх кэл-сээнэ" куонкурус түмүктэннэ. Республика араас улуустарыттан кэлбит үлэни Дьүүлүүр сүбэ көрөн баран саамай бастыгынан Таатта Уолбатыгар олохтоох Боллосовтар талла. Боллосовтар видеокамеранан назараадаланаллар.

Бүһүрэбил бириискэ тиксэллэр:

Айтал Слепцов, IV кылаас үөрэнээччитэ, Мугудай, Чурапчы — дьыэ төлөпүүнэ. 16.12.08

Викторина түмүктэннэ

Саха норуотунан суруйарчыта Николай Габриэлевич Золоторев-Якутский төрөөбүтэ 100 сытын көрсө Саха национальнай библиотекатын кыраайы үөрэтэр саллаах үүннэ "Кэскил" калыт редакцията "Николай Якутский айымньыларын таһа билиэди!" дээн литературнай викторина биһирэбиттара.

Викторина Николай Яку-

тский улуусун Күндүэ орто оскуолатын VII кылаабын үөрэнээччилэрэ ыыттылар. Кинилэр оҕолорго аналлах Энциклопедияны билиэттэннэлэр.

Бүһүрэбил бириискэ тиксэллэр:

Айсен Охлопков, Амма, Соьорсун орто оскуолаты, IV кылаас.

Дэниэ Семенова, Сунтаар, Эдьэйдэ орто оскуолаты, V кылаас.

Бордигастаах улуустарыттан тиксэллэр, IX кылаас.

Иванна Жегусова, республикаларга орто анал олимпиаданыкы арыа үөрэнээччигэ, IX кылаас.

Айсен Шининкин, Амма, Айбадь орто оскуолаты, IX кылаас.

Дэниэ Григорьев, Полаа Федоров, Мэкс Павлов, Соьоры Тытэа, Сунтаар, Түбэй-Дьааһын орто оскуолаты.

Поша Пермякова, Чурапчы, Мугудай орто оскуолаты, VIII кылаас.

Воллоруйуе! Куонкурус түмүктэннэ

Саха литературатыгар ийэ уобараһа

2008 сыл бүтүүтүгэр "Саха литературатыгар ийэ уобараһа" дээн ойтон ырытан суруйууга билэтиллибит куонкурус түмүктэрэ биһиэнэ.

Итинник билиэттээн туран, туһугар тиэмэттэ талымтынан уустук соьус кэриинскэ туур, суоттаах куонкуруска чалчы кыахтаахтар эбит дэммиттэр калыаһы эбэрэттэн тутуохтара.

I миэстэ — Евгений Башнев, Мэгэ-Хангаас улуусун Дьабыал орто оскуолатын XI кылаабын үөрэнээччитэ.

II миэстэ — Айтаана Аммосова, республикатаады дэсэй X гуманитарнай кылаабын үөрэнээччитэ.

III миэстэ — Ана Тарабукина, Чурапчы улуусун Д.Д.Красильников аатынан Мугудай орто оскуолатын XI кылаабын үөрэнээччитэ.

Бүһүрэбил бириискэ тиксэллэр:

Аагыны тилийи

Аа5ар дьиз кэргэн - ийэ, а5а о5олоругар холобур буолаллар. Ол курдук угус о5о кинигэни, хаьыаты тереппутун керен уерэнэр. Аа5ыы тереппут дьарыгыттан эмиэ тутулуктаах. Ийэ, а5а аахпат буоллахтарына, о5олоругар тылларынан «аа5ын» диэн этэллэрэ туьата суох. Бастаан бэйэлэрэ холобур буолуохтаахтар.

Нэьилиэк аа5ар дьиз кэргэнэ: Сивцева Д.М., Скрябина М.Н., Захарова Т.Е. Оскуола бастын аа5ааччылардаах: Оконешникова Н., Толстоухова Д., Аммосова М., Пермякова Д., Бурнашова А.,

Аагыга уьуйааччынан буолаллар биьиги учууталларбыт: Скрябина Д.Е., Павлова Т.А., Ноговицына А.Ф., Мыреев С.С., Мыреева Н.И., Федорова С.К., Данилова С.П., Охлопкова Е.Н., Попова Т.Н. кинигэни, хаьыаты кетуппэккэ аа5аллар. Учуутал бэйэтин холобурунан аа5ыга уьуйара хайгаллаах дьыала - ол курдук урукку кэмнэргэ Местников Е.Н. история учуутала элбэх уерэнээччини аа5ыга уьуйбута: библиотека аагар саалатыгар ааган, билэн тутта сообшение суруйаллара, онтон «Байанай» сурунаалы урдук кылаас уолаттарыгар физкультура, ОБЖ учуутала Тарабукин К Д. аа5арга рекомендациялыыра. Бу сурунаал уол о5ону иитэр, уерэтэр учугэй еруттээх, суьал кемелтену хайдах онорорго субэлэри ылаллар. Оскуола библиотекатыгар «Кэскил» хаьыат вырезкатыттан араас темаларга папка оноьулар учууталлар, о5олор туьаналлар.

Домашняя библиотека

Подписка на газеты и журналы

